BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY, JUNAGADH
(Established vide Government of Gujarat Act No. 23/2015)
ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી, જૂનાગઢ
(ગુજરાત અધિનિયમ નં. ૨૩ / ૨૦૧૫ દ્વારા સંચાલિત)
75 Azadi Ka Amrit Mahotsav
G20 भारत 2023 INDIA

પરિપત્ર:

ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટીન રૂરલ સ્ટડીઝ વિદ્યાશાખાનાં અભ્યાસક્રમ ચલાવતી તમામ સંલગ્ન કોલેજોનાં આચાર્યશ્રીઓને સવિનય જણાવવાનું કે રૂરલ સ્ટડીઝ વિદ્યાશાખા હેઠળનો NEP-૨૦૨૦ અંતર્ગત બી.આર.એસ વિષય સેમેસ્ટર-૨ નો અભ્યાસક્રમ આ સાથે સામેલ છે.

માનનીય કુલપતિશ્રીની મંજુરી અનુસાર સદર અભ્યાસક્રમ શૈક્ષણિક વર્ષ જુન,૨૦૨૫ થી અમલવારી કરવાની રહે છે. રૂરલ સ્ટડીઝ વિદ્યાશાખાનાં અભ્યાસક્રમ ચલાવતી તમામ સંલગ્ન કોલેજો ધ્વારા તેની અમલવારી કરવા જણાવવામાં આવે છે.

નોંધ: બી.આર.એસ અભ્યાસ સમિતિનાં ચેરમેનશ્રીનાં તા.૦૪/૦૭/૨૦૨૫ નાં પત્રમાં જણાવ્યા અનુસાર બી.આર.એસ સેમ-૦૧ થી ૦૪ NEP અભ્યાસક્રમમાં સુધારા સૂચવેલ છે જેથી તા. ૧૮.૦૧.૨૦૨૪ નાં પરિપત્ર ક્રમાંક: બીકેએનએમયુ/એકેડેમિક: ૨૩૨/૨૦૨૪નાં અભ્યાસક્રમમાં ફેરફાર કરવામાં આવેલ છે.

Bhakta Kavi Narsinh Mehta University Junagadh

7/7/2025

ખાસ ફરજ પરના અધિકારી
(એકેડેમિક)

ક્રમાંક/બીકેએનએમયુ/ એકેડેમિક/૩૩૨/૨૦૨૫
ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી,
સરકારી પોલીટેકનિક કેમ્પસ,
ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી રોડ,
ખડીયા, જૂનાગઢ-૩૬૨૨૬૩
તા. ૦૭/૦૭/૨૦૨૫

પ્રતિ,

- ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી સંલગ્ન રૂરલ સ્ટડીઝ વિદ્યાશાખાનાં અભ્યાસક્રમો ચલાવતી તમામ કોલેજોના આચાર્યશ્રીઓ તરફ....

નકલ સાદર રવાના:-

- માન.કુલપતિશ્રી/ કુલસચિવશ્રીનાં અંગત સચિવશ્રી.
- પરીક્ષા નિયામકશ્રી, ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી, જુનાગઢ

નકલ રવાના જાણ તથા યોગ્ય કાર્યવાહી અર્થે:

- સીસ્ટમ મેનેજરશ્રી, આઇ.ટી.સેલ વિભાગ (વેબસાઇટ ઉપર પ્રસિદ્ધ થવા અર્થે.)

સરકારી પોલિટેકનિક કેમ્પસ,
ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી રોડ, ખડીયા,
જૂનાગઢ - ૩૬૨૨૬૩, ગુજરાત (ભારત),
ફોન નં. ૦૨૮૫ - ૨૬૮૧૪૦૦ ફેક્સ નં.૦૨૮૫-૨૬૮૧૫૦૩
Government Polytechnic Campus,
Bhakta Kavi Narsinh Mehta University Road
Khadiya, Junagadh - 362263 (Gujarat)
Ph: 0285 - 2681400 fax : 0285 - 2681503
www.bknmu.edu.in info@bknmu.edu.in
Bhakta Kavi Narsinh Mehta University Junagadh
Bhakta Kavi Narsinh Mehta University Junagadh

Shri Bharat Sarsavati Mandir Sansad -Sharadagram Sanchalit
Ku. Anya Binoybhai Gardi Gramvidhya Mahavidhyalaya
Sharadagram [Mangrol]
[B.R.S. COLLEGE]
POST BOX:- 25,Shardagram Road Mangrol- Dist – Junagadh - 362225
[02878 222447]
Email:- shardagram_brs@rediffmail.com

Ref No. :

Date : ૦૪/૦૭/૨૦૨૫

પ્રો. ધીરેન વંદ્રા
અધ્યક્ષ ફેકલ્ટી ઓફ રૂરલસ્ટડીઝ
બી.કે.એન.એમ.યુ. – જુનાગઢ

પ્રતિ,
એકેડેમિક ઓફિસરશ્રી,
બી.કે.એન.એમ.યુ.,
જુનાગઢ.

વિષય :- બી.આર.એસ. સેમ – ૧,૨,૩,૪ નાં અભ્યાસક્રમ, કોર્ષ નંબર, કોર્ષ ટાઈટલમાં સુધારા કરવા અંગે.

માનનીય સાહેબશ્રી,

જય ભારત સાથ જણાવવાનું કે ગ્રામવિદ્યા શાખાની અભ્યાસ સમિતિની મિટિંગ તા.૨૩/૦૪/૨૦૨૫ નાં રોજ મળી હતી તેમાં એજન્ડા ૭ માં અધ્યક્ષ સ્થાનેથી રજુ થયેલ મુદ્દાઓની વિચારણા થયેલી અને સુધારા માટે મુકવામાં આવેલ. આ અંતર્ગત બી.આર.એસ. સેમ ૧,૨,૩,૪ અભ્યાસક્રમોમાં, કોર્ષ નંબર અને નામોમાં જે સુધારા કરાયા છે તે આ સાથે સામેલ છે, જેની PDF ફાઈલ તથા વર્ડ ફાઈલ આપશ્રીને આપના E-MAIL ID ઉપર મોકલવામાં આવેલી છે જે આપશ્રીને વિદિત થાય.

આ સુધારાઓ ચાલુ શૈક્ષણિક વર્ષ જુન – ૨૦૨૫ થી જ અમલમાં રહેશે. અગાઉની પરિક્ષામા નાપાસ થયેલા કે ATKT વાળા વિદ્યાર્થીઓ એ પણ તેમના પરિક્ષા ફોર્મ ભરતી વખતે આ નવા સુધારાને ધ્યાનમાં રાખી ફોર્મ ભરવાના રહેશે.

આપના સહકારની અપેક્ષાએ ...

આપનો વિશ્વાસુ

ધીરેન વંદ્રા

અધ્યક્ષ. ગ્રામવિદ્યા વિદ્યાશાખા

બી.આર.એસ. સેમ – ૧,૨,૩,૪ નાં અભ્યાસક્રમમાં કરવામાં આવેલ સુધારાઓ

૧) B.R.S. SEM – 1 SEC – NAME OF COURSE માં COMPUTER EDUCATION ને બદલે AGRI. ENGINEERING કરેલું છે.

૨) B.R.S. SEM – 1 MINOR – AGRONOMY માં "ક્ષેત્રપાકોમાં આવતા કીટકો નો પરીચય" નો મુદ્દો અભ્યાસક્રમમાં ઉમેરેલો છે.

૩) B.R.S. SEM – 1 MINOR – HORTICULTURE માં "બાગાયતી પાકોમાં આવતા કીટકો નો પરિચય" નો મુદ્દો અભ્યાસક્રમમાં ઉમેરેલો છે.

૪) B.R.S. SEM – 2 MINOR – AGRONOMY માં માં "ક્ષેત્રપાકોમાં આવતા રોગો નો પરીચય" નો મુદ્દો અભ્યાસક્રમમાં ઉમેરેલો છે.

૫) B.R.S. SEM – 2 MINOR – HORTICULTURE માં "બાગાયતી પાકોમાં આવતા રોગો નો પરિચય" નો મુદ્દો અભ્યાસક્રમમાં ઉમેરેલો છે.

૬) B.R.S. SEM – 3 MDC – ૩ માં AGRI. ENGINEERING વિષયમાં "પ્રાયોગિક કાર્ય" ઉમેરેલું છે.

૭) B.R.S. SEM – 3 AGRONOMY - MAJOR વિષયમાં નંબર બદલાવ્યા છે. તે નીચે મુજબ રહેશે.

૧) AGRONOMY – MAJOR – 5 PLANT BREEDING & GENETICS

૨) AGRONOMY – MAJOR – 6 WEED & WEED MANAGEMENT – 1

૩) AGRONOMY – MAJOR – 7 FARM MANAGEMENT – 1

૮) B.R.S. SEM – 4 AGRONOMY - MAJOR વિષયમાં નંબર બદલાવ્યા છે. તે નીચે મુજબ રહેશે.

૧) AGRONOMY – MAJOR – 8 METHODS OF CROP IMPROVEMENT

૨) AGRONOMY – MAJOR – 9 WEED & WEED MANAGEMENT – 2

૩) AGRONOMY – MAJOR – 10 FARM MANAGEMENT – 2

Dhirey

૯) B.R.S. SEM – 4 MINOR – 3

COURSE NAME :- AGRONOMY

COURSE TITLE :- AGRI. ENGINEERING – 3 માં "પ્રાયોગિક કાર્ય" ઉમેરેલું છે.

૧૦) B.R.S. SEM – 4 MINOR – 3

- COURSE NAME :- AGRONOMY ને બદલે HORTICULTURE & FORESTRY માં

  COURSE TITLE :- AGRI. ENGINEERING – 4 રહેશે.

- COURSE NAME :- HORTICULTURE & FORESTRY ને બદલે AGRONOMY માં

  COURSE TITLE :- "MANAGEMENT & RECLAMATION OF SALINE, SODIC & ACIDIC SOILS" રહેશે.

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY

JUNAGADH

FACULTY OF ARTS

(NEP – 2020)

ORDINANCES AND RULES

FOR

BACHELORE OF RURAL STUDIES

BRS SEM -2

(Amended rules as on June-2023)

Bhakta Kavi Narsinh Mehta University

Junagadh-362263

Website : www.bknmu.edu.in

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

NCrF Credit Level	Sem	BKNMU_Rural Faculty BRS(Honours)															Qualification
		Major (Core)		Minor (Elective))		Multi/Inter Disciplinary		Ability Enhancement Course (AEC)		SkillEnhancement Course(SEC) /Internship		Value Added Course (VAC)		RP/OJT	Total		
4.5		Course	Credit	Course	Credit	Course	Credit	Course	Credit	Course	Credit	Course	Credit	Credit	Course	Credit	UG Certificate
FIRST	1	2	8	1	4	1	4	1	2	1	2	1	2 (IKS)		**07**	**22**	
YEAR	2	2	8	1	4	1	4	1	2	1	2	1	2 (VAC)		**07**	**22**	
1st Year		04	16	02	08	02	08	02	04	02	04	02	04		14	44	
5.0	3	3	12	0	0	1	4	1	2	1	2	1	2 (IKS)		**07**	**22**	UG Diploma
SECOND YEAR	4	3	12	1	4	0	0	1	2	1	2	1	2 (VAC)		**07**	**22**	
2nd YEAR		10	40	03	12	03	12	04	08	04	08	04	08		28	88	
5.5	5	3	12	2	8	0	0	0	0	1	2	0	0		**06**	**22**	UG Degree
THIRD YEAR	6	3	12	1	4	0	0	1	2	0	4 (Internship)	0	0		**05**	**22**	
3rd YEAR		16	64	06	24	03	12	05	10	05	14	04	08		39	132	
6.0	7	3	12	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	6(OJT)	**04**	**22**	UG Honors Degree
FOURTH YEAR	8	3	12	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	6(OJT)	**04**	**22**	
4th YEAR		22	88	08	32	03	12	05	10	05	14	04	08	12	47	176	
6.0	7	3	12	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	6 (RP)	**04**	**22**	UG Honors with Research Degree
FOURTH YEAR	8	3	12	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	6 (RP)	**04**	**22**	
4th YEAR		22	88	08	32	03	12	05	10	05	14	04	08	12	47	176	

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY, JUNAGADH
Faculty of Rural Studies
B.R.S. (KRUSHIGOPALAN)
Credit Frame Work for BRS Programme (Honours) As Per NEP - 2020

SEMESTER – 2

Sr. No	Course Category	Course Name	Course Title	Credit		WeeklyTeaching Hours.		Evaluation Weightage			
				Theory	Prac.= Total	Theory	Prac.	Internal		External	Total
								Internal	Prac.	Theory	
1.	DISCIPLINARY SPECIFIC CORE DSC -203	1.AGRONOMY	Soil Management	3	1=4	3	2	30	20	50	100
		2.ANIMALHUSBANDRY	Animal Management	3	1=4	3	2	30	20	50	100
		3. HORTICULTURE & FORESTRY	Fundamental of Horticulture – 2	3	1=4	3	2	30	20	50	100
		4. RURAL EXTENSION	Rural Extension – 3	3	1=4	3	2	30	20	50	100
2.	DISCIPLINARY SPECIFIC CORE DSC - 204	1.AGRONOMY	Crop Cultivation Practices	4	0=4	4	0	50	-	50	100
		2.ANIMAL HUSBANDRY	Animal Feeds & Management	3	1=4	3	2	30	20	50	100
		3. HORTICULTURE & FORESTRY	Fundamental of Forestry-2	3	1=4	3	2	30	20	50	100
		4. RURAL EXTENSION	Extension Workers	3	1=4	3	2	30	20	50	100
3.	DISCIPLINARY SPECIFIC ELECTIVE	1. AGRONOMY	Plant Protection and Pesticide Management-2	3	1=4	3	2	30	20	50	100
		2. ANIMAL HUSBANDRY	Animal Management	3	1=4	3	2	30	20	50	100
	(MINOR) DSE - 202	3. HORTICULTURE & FORESTRY	Plant Protection and Pesticide Management-2	3	1=4	3	2	30	20	50	100
		4. RURAL EXTENSION	Rural Extension – 3	3	1=4	3	2	30	20	50	100
4.	MULTI DICIPLINARY OURSE (G.E.) MDC - 202	1. Agri Engineering	Agri Engineering -2	3	1=4	3	2	30	20	50	100
		2. Indian Culture	Indian Culture - 1	4	0=4	4	0	50	-	50	100
		3. Hindi	Chaynit kavi; Sumtranandan pant - Tarapath	4	0=4	4	0	50	-	50	100
5.	ABILITY ENHANCEMENT COURSE AEC-202	1. Hindi	Hindi Kavita Sahitya : Kavyakalash (Vikal Gautam)	2	0=2	2	0	25	-	25	50
		2. English	English-2	2	0=2	2	0	25	-	25	50
		3. Gujarati	Laghu naval ane kruti	2	0=2	2	0	25	-	25	50
6.	SKILL ENHANCEMENT COURSE SEC - 202	1.Agri Engineering	Computer Education-2	2	0=2	2	0	25	-	25	50
		2. Shram Sikshan	Shram Sikshan -2	1	1=2	2	2	15	10	25	50
		3.Hindi	Hindi Rangmanch	2	0=2	2	0	25	-	25	50
7.	VALUE ADDED COURSE VAC – 202	1. Gandhian Thought	Principles Of Gandhian Thought –2	2	0=2	2	0	25	-	25	50
		2. Agri Engineering	Environmental Science	2	0=2	2	0	25	-	25	50
		3. Health & Wellness	Health & Wellness - 2	2	0=2	2	0	25	-	25	50
		4. Hindi	Hindi -2	2	0=2	2	0	25	-	25	50

Exit: - Student exiting the Program after securing 40 Credits will be awarded UG Certificate in the relevant discipline or subject provided the secure – 4 Credits in work based vocational courses offered during summer term or internship / Apprenticeship in addition of 6 Credit from skill-based Courses earned during 1st and 2nd semester. (Agriculture Farm, Dairy Farm, Nursery and Rural Development – 4 Credit per day in 15 days)

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

U.G. SEM-2 (NEP-2020) PAPER STYLE

ચાર (૦૪) ક્રેડીટ ધરવતા વિષયના
પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ -૫૦ માર્ક્સ   સમય :૦૨ કલાક

Q.1………………… (10 Marks)
OR
Q.1…………………

Q.2………………… (10 Marks)
OR
Q.2…………………

Q.3………………… (10 Marks)
OR
Q.3…………………

Q.4………………… (10 Marks)
OR
Q.4…………………

Q.5………………… (10 Marks)
OR
Q.5…………………

બે(૦૨) ક્રેડીટ ધરવતા વિષયના
પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ -૨૫ માર્ક્સ   સમય :૦૧ કલાક

Q.1………………… (10 Marks)
OR
Q.1…………………

Q.2………………… (10 Marks)
OR
Q.2…………………

Q.3………………… (5 Marks)
OR
Q.3…………………

- જે તે વિષયના સિલેબસ અને જે તે વિષયની ક્રેડિટને ધ્યાન માં રાખી સિલેબસ અને ઉપરોક્ત પ્રશ્નપત્રના પરિરૂપ મુજબ પેપર સેટ કરવાનું રહેશે .
- સિલેબસના યુનિટના ગુણભાર જળવાઈ રહે તે મુજબ પેપર સેટ કરવાનું રહેશે.
- નીચે જણવ્યા મુજબ યુનિવર્સીટીની વેબસાઈટ ઉપર સિલેબસ જોઈ શકશે.
  https://www.bknmu.edu.in - Academic - Syllabus ઉપર As Per NEPમુજબની જેતે વિદ્યાશાખા પસંદ કરી જે તે વિષયનો સિલેબસ જોઈ શકશે.
- પેપર સેટરે જે તે વિષય નો સંપૂર્ણ સિલેબસ જોવાનો રેહશે અને ઉપરોકત પેપર સ્ટાઇલ પ્રમાણે જ પેપર સેટ કરવાનું રહેશે.

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

Name	Sem	Course Type	Course Name	Course Title	Credits	Internal marks	Prac./Viv amarks	External marks	Ext. Exam time duration
B.R.S	2	DSC- 203	AGRONOMY DSC-203	Soil Management	3+1	30	20	50	2 hrs

TOTAL MARKS= 100

Objective:

1. To make students aware of the importance soil management in agriculture
2. To make students aware of the soil erosion, soil fertility management
3. To make students familiar with various types of soil erosion and

Unit: ૧ જમીન વ્યવસ્થા,જમીનનું મહત્વ અને જમીન ધોવાણની સમસ્યા ૨૫ %

૧.૧ જમીન વ્યવસ્થા અને જમીનનું મહત્વ

૧.૨ જમીન ધોવાણથી થતું નુકશાન

૧.૩ જમીન ધોવાણના પ્રકાર- ધોવાણ કરતા પરિબળો

૧.૪ જમીન ધોવાણના પ્રમાણનો આધાર

૧.૫ જમીન ધોવાણની સમસ્યાના ઉકેલ

Unit: ૨ જમીનની ફળદ્રુપતાઅને જમીનની ઉત્પાદકતા ૨૫ %

૨.૧ જમીનની ફળદ્રુપતા અને જમીનની ઉત્પાદકતા

૨.૨ જમીનની ફળદ્રુપતા કઈ રીતે જાણી શકાય

૨.૩ જમીનની ફળદ્રુપતાનો આધાર – ફળદ્રુપતાને અસર કરતા પરિબળો

૨.૪જમીનની ઉત્પાદનશક્તિને અસર કરતા પરિબળો

Unit: 3 જમીનની ફળદ્રુપતા અને પોષક તત્વોનું વ્યવસ્થાપન ૨૫ %

૩.૧ આવશ્યક પોષક તત્વો

૩.૧.૧ પોષક તત્વોની આવશ્યકતા નક્કી કરતા સિદ્ધાંતો

૩.૧.૨ છોડ માટે આવશ્યક પોષક તત્વોનું વર્ગીકરણ

૩.૧.૩ છોડમાં પોષક તત્વોનું પ્રમાણ

૩.૨ જમીનની ફળદ્રુપતાની જાળવણી/વધારવાના ઉપાયો

3.3 વિવિધ ખાતરો દ્વારા પોષક તત્વોનું જમીનમાં વ્યવસ્થાપન

3.3.૧. સેન્દ્રિય ખાતર, તેના સ્ત્રોતો અને જમીનની ઉત્પાદકતા વધારવામાં તેનો ફાળો

3.3.૨. રાસાયણિક ખાતર, તેનું મહત્વ, વિશિષ્ટતાઓ અને સમસ્યાઓ

3.3.3. રાસાયણિક અને સેન્દ્રિય ખાતર વચ્ચેના તફાવતો

3.3.૪. જૈવિક ખાતર, તેનું મહત્વ અને ફાયદાઓ

3.૪ જમીન આરોય પત્રક (Soil Health Card)

Unit: ૪ સૂકી ખેતીમાં જમીનનું વ્યવસ્થાપન **૨૫ %**

૪.૧ સૂકી ખેતી અને તેની અગત્યતા

૪.૨ સૂકી ખેતીમાં વરસાદના પાણીનો સંગ્રહ વધારવા માટેના ઉપાયો

૪.3 સૂકી ખેતીમાં પાણી અને જમીનના સંરક્ષણ માટે પાક પદ્ધતિઓ

૪.૪ સૂકી ખેતીમાં જમીનની ફળદ્રુપતાની વ્યવસ્થા

Practicals:

૧. ખાતર આપવાની પદ્ધતિઓનો અભ્યાસ કરવો

૨. જમીનની ફળદ્રુપતા જાણવાની પદ્ધતિઓનો અભ્યાસ

3.ત્રણ ટાયર અને છ ટાયર મુજબ રાસાયણિક ખાતરની ગણતરી

સંદર્ભ:

૧. જમીન વિજ્ઞાન અને વ્યવસ્થા - બાબુભાઈ અવરાણી

૨. જમીન વિજ્ઞાન - હિરાલાલ મગનલાલ દેસાઈ

3. કૃષિ ગોવિદ્યા - સૂકી ખેતી વિશેષાંક

Abilities:

1. Study of this course definitely createsskillsofprofessional farming in students
2. Study of this course increases knowledge of students about soil management
3. It helps to make students aware of factors influencing soil fertility and productivity

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

Name	Sem	Course Type	Course Name	Course Title	Credits	Internal marks	Prac./Vivamarks	External marks	Ext. Exam time duration
B.R.S	2	DSC- 203	Animal Husbandairy	Animal Management	3+1	30	20	50	2 hrs

TOTAL MARKS= 100

Objective &Outcomes :

1. To know about skill of Manager of Animal Farms.
2. To understand regarding Animal Economics & Milk Production Cost.
3. To understand and know about different types of register in cattle farm.
4. To know about various methods of Animal Farm like dehorning, castration and judging the age of animal.
5. To understand and know about different types of identification marks in animal.

THEORY :

Unit – 1 : 25%

(1) What is Management ? Detail Study of Animal Farms & Animal Management.

(2) Function of manager and his characteristic of a manager.

Unit – 2 : 25%

(1) Economics of Animal Husbandry business.

(2) Judging the age of Animals : Importance and methods

Unit – 3 : 25%

Record keeping : Its importance and detail study of different type of registers.

Unit – 4 : 25%

(1) Dehorning and Castration : It's importance and methods.

(2) Identification marks :It's importance and methods.

Practical :

(1) To study about different type of Animal farm and Function of Farm manager

(2) To study different types of Dairy farm register.

(3) To study methods of castration in farm Animal.

(4) To study methods of Dehorning in a Calf.
(5) To study modern technology of identification of animal.

Reference :

(1) PashuVyavastha by A.D. Dave
(2) Vyavaharu Gopalan by K.C. Shukla
(3) A Text book of Animal Husbandry by G.C. Banerjee
(4) A Text book of Animal Husbandry by I.C.A.R. New Delhi

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

Name	Sem	Course Type	Course Name	Course Title	Credits	Internal marks	Prac./Viv amarks	External marks	Ext. Exam time duration
B.R.S	2	DSC- 203	HORTICULTURE AND FORESTRY DSC-203	FUNDAMENTAL HORTICULTURE-2	3+1	30	20	50	2 hrs

TOTAL MARKS= 100

OBJECTIVES:

1. students aware with fundamental principles of horticulture
2. studets get theoretical as well as practical knowledge of horticulture science so useful in progressive farming
3. creat self- employment source

LEARNIG OUTCOMES

1. got practical knowledge about horticulture crops
2. it will helpful for self employment
3. It is also useful in own horticulture cultivation
4. Students knows about different government schemes and get benefit from them

THEORY:

UNIT-1 Planning of orchard **25%**

- Selection of place
- Climate and water
- Fruit crops and its varieties
- Preparation of land
- Water and seeding
- Economical facility, supervision and labour facilities

UNIT-2 Function and modification of plants parts **25%**

- Root and stems
- Leaf, flower and fruits

UNIT-3 Plant propagation **25%**

- What is plant propagation ?

- Types of propagation
- Sexual propagation and its merits and demerits
- Asexual propagation and its merits and demerits
- Classification of asexsual propagation

UNIT-4 Garden **25%**

- What is garden ?
- Classification of garden on utility base
- City farming for environment protection
- Annual and perennial flowers
- Peculiarities of annual flowers
- Limitations of annual flowers
- Name of annual and perennial flowers and plants

PRACTICAL

1 preparation ofairlayring
2 preparation of hard wood cuttings
3 preparation of inarch grafting
4 preparation of t-shape budding
5 preparation of soft wood and semi hard wood cutting

REFRENCES

1 Falane Ful (gujrati edition –march-2015)
Pub: Director of extentioneducation J. A. U.- Junagadh
2 Falpako (gujrati edition –march-2013)
Pub:Director of extention education ,.A. A.U. Anand
3 Falvishesank (gujrati edition)
Pub :Krushigovidya, anand Kendra (G.A.U.)-Anand

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

Name	Sem	Course Type	Course Name	Course Title	Credits	Internal marks	Prac./Viv amarks	External marks	Ext. Exam time duration
B.R.S	2	DSC- 203	RURAL EXTENSION DSC-203	RURAL EXTENSION-3	3+1	30	20	50	2 hrs

TOTAL MARKS= 100

હેતુઓ :

૧. વિદ્યાર્થીઓ વિસ્તરણ શિક્ષણનો પરિચય મેળવશે.

૨. ગ્રામ વિકાસમાં વિસ્તરણ શિક્ષણ નું મહત્વ સમજાશે.

૩. વૈધિક–અવૈધિક–બિનવૈધિક શિક્ષણ પદ્ધતિઓનો પરિચય કેળવશે.

અભ્યાસક્રમ :

૧. વિસ્તરણ શિક્ષણ નો અર્થ અને વ્યાખ્યાઓ અને પ્રકારો, હેતુઓ, ફિલસુફી અને સિદ્ધાંતો

૨. વિસ્તરણ શિક્ષણનું મહત્વ, વિશેષતાઓ અને વિસ્તરણ શિક્ષણની કાર્યક્ષેત્રો.

૩. વિસ્તરણ શિક્ષણનાઅભિગમો, વિસ્તરણ શિક્ષણની સમસ્યાઓ અને ગ્રામ વિકાસમાં વિસ્તરણ શિક્ષણ ની ભૂમિકા

૪. વૈધિક શિક્ષણ અને વિસ્તરણ શિક્ષણ પદ્ધતિનો તુલનાત્મક અભ્યાસ

સિદ્ધિઓ :

૧. વિદ્યાર્થીઓ ગ્રામ વિકાસમાં સહભાગી બને છે.

૨. વિસ્તરણ કાર્યકર્તાઓની કામગીરી ગ્રામ વિકાસમાં ઉપયોગી બને છે.

૩. વૈધિક શિક્ષણ અને વિસ્તરણ શિક્ષણ પદ્ધતિઓની જાણકારી ગ્રામ ચિકાસ સિદ્ધ થાય છે.

પ્રેક્ટીકલ :

૧. વિસ્તરણ શિક્ષણ ની પ્રક્રિયાની ગ્રામ સમાજ ઉપર થતી અસર તપાસવી.

૨. વૈધિક શિક્ષણ પદ્ધતિનું પ્રત્યેક્ષીકરણ કરવું.

૩. બિન વૈધિક શિક્ષણ પદ્ધતિનું પ્રત્યેક્ષીકરણ કરવું.

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. ગ્રામ વિકાસ –બાબુભાઈઅવરાણી

૨. ભારતમાં ગ્રામ વિકાસ - બાબુભાઈઅવરાણી

૩. કૃષિ વિસ્તરણ શિક્ષણ - બાબુભાઈઅવરાણી

૪. વિસ્તરણ શિક્ષણ ના મૂળ તત્વો – ધીરજ ધકાન

૫. સામુદાયિક વિકાસ અને કૃષિ વિસ્તરણ – ધીરજ ધકાન

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

Name of Course	Sem.	Course Type	Course Name	Course Title	Credits	Internal marks	Prac. / Vivamarks	External marks	Ext. Exam time duration
B.R.S	2	DSC-204	AGRONOMY DSC-204	Crop Cultivation Practices	4	50	0	50	2 hrs

TOTAL MARKS= 100

Objective:

1. To make students more knowledgeable about scientificcultivation practices for different agronomical crops
2. To make students familiar with various types of field works related to crop cultivation

Unit: ૧ અગત્યના ધાન્ય પાકોની આધૂનિક ખેતી પદ્ધતિ 25%

૧.૧ ઘઉં

૧.૨ બાજરી

Unit: ૨ અગત્યના રોકડિયા પાકોની આધૂનિક ખેતી પદ્ધતિ 25%

૨.૧ કપાસ

૨.૨ શેરડી

Unit: 3 અગત્યના તેલીબિયાંના પાકોની આધૂનિક ખેતી પદ્ધતિ 25%

3.૧ ચોમાસું મગફળી

3.૨ એરંડા

3.૨ તલ

3.૨ સોયાબીન

Unit: ૪ અગત્યના કઠોળ પાકોની આધૂનિક ખેતી પદ્ધતિ 25%

૪.૧ ચણા

૪.૨ તુવેર

૪.૨ મગ

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

સંદર્ભ:

૧. પાક ઉત્પાદન વિજ્ઞાન	- બાબુભાઈ અવરાણી
૨. કૃષિ પ્રગતિ	- ડો. આઈ.સી.પટેલ
૩. ખેડૂત માર્ગદર્શિકા	- કૃષિ મહોત્સવ-૨૦૦૫,JAU. JUNAGADH

Abilities:

1. Study of this course definitely develops curiosity among students to know advance technology in agriculture
2. Study of this course increases knowledge of students about basic principles related to crop cultivation

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

Name	Sem	Course Type	Course Name	Course Title	Credits	Internal marks	Prac./ Viva mark s	External marks	Ext. Exam time duration
B.R.S	2	DSC-204	Animal Husbandairy	Animal Feeds & Management	3+1	30	20	50	2 hrs

TOTAL MARKS= 100

Objective & Outcomes:

1. To know and Identify different Feeds of Animals.
2. To understand regarding Processing of Feed and Fodders.
3. To understand and know about care and management of pregnant cow.
4. To understand and know about care and management of new born calf.
5. To understand and know about different types of balanced ration.

THEORY:

Unit – 1: 25%

(1) Important of Animal Nutritation and Classification of Animal Feeds.
(2) Silage: Advantages & Disadvantages and Types and Process

Unit – 2: 25%

(1) Balanced Ration: Importance and methods of composition
(2) Pasture: Importance, Types and management

Unit – 3: 25%

Care and Managent of Pregnant Cow and Milking Cow.

Unit – 4: 25%

Calf Rearing: Natural and Weaning methods, care during after parturition and freshely born cow.

Practical:

1. A visit to nearby fodder farm or gaushala.
2. To prepare a balanced ration for farm animal.
3. To managed the newly born calf.
4. To managed calving cows.
5. To Study about Silage preparation.

Reference:

(1) PashuVyavastha by A.D. Dave
(2) Vyavaharu Gopalan by K.C. Shukla
(3) A Text book of Animal Husbandry by G.C. Banerjee
(4) A Text book of Animal Nutrition

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

Name	Sem	Course Type	Course Name	Course Title	Credits	Internal marks	Prac./Viva marks	External marks	Ext. Exam time duration
B.R.S	2	DSC- 204	HORTICULTURE &FORESTRY DSC-204	FUNDAMENTAL FORESTRY-2	3+1	30	20	50	2 hrs

TOTAL MARKS= 100

OBJECTIVES:

1. Students aware with fundamental principles of horticulture
2. Studets get theoretical as well as practical knowledge of horticulture science so useful in progressive farming
3. Create self- employment source
4. Get information about forest and forest plants

LEARNIG OUTCOMES

1. Got practical knowledge about horticulturecrops
2. It will helpful for self employment
3. It is also useful in own horticulture cultivation
4. Students knows about different government schemes and get benefit from them

THEORY:

UNIT-1 Social forestry **25%**

- What is social forestry?
- Importance of social forestry
- Scheme of social forestry

UNIT-2 Forest of Gujarat and its peculiarities **25%**

- Inter crop in fruit crops

UNIT-3 Activities forest department **25%**

- Forest kup activities
- Medicinal garden and its importance

UNIT-4 Brief information about fruit and vegetable crops **25%**

- Mango, banana, coconut, sapota
- Brinjal, tomato, potato, ladies finger
- olericulture
- What is olericulture?
- Importance of olericulture
- Preservation of vegetables

PRACTICALS

1 Method of potting and repotting
2 Garden tools and its uses
3 Seed treatment of forest plants
4 Visit to vegetable growers
5 Identification of medicinal plants and its uses

REFERENCES

1. Falane Ful (gujrati edition –march-2015) Pub: Director of extention education J. A. U.-Junagadh

2. Falpako (gujrati edition –march-2013) Pub:Director of extention education ,.A. A.U. Anand

3. Falvishesank (gujrati edition) Pub :Krushigovidya, anand Kendra (G.A.U.)-Anand

4. Fal Vidhya- Ismail nagori and Babubhai Avrani

5. Faloudhiyanvidhya -1, Dr. A. S. Majmudar

6. Bag naFulo-Vishnusvarup. Anu InmailNagori

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

Name	Sem	Course Type	Course Name	Course Title	Credits	Internal marks	Prac./Viva marks	External marks	Ext. Exam time duration
B.R.S	2	DSC- 204	RURAL EXTENSION DSC-204	Extension Workers	3+1	30	20	50	2 hrs

TOTAL MARKS= 100

હેતુઓ :

૧. વિદ્યાર્થીઓ ગ્રામ તાલુકા જિલ્લા કક્ષાનું કૃષિ વિસ્તરણ નું માળખું સમજે

૨. વિવિધ વિવિધ સ્તરના વિસ્તરણ કાર્યકરોની કામગીરી જાણે

3. વિસ્તરણ કાર્યકરોની વિવિધ તાલીમો વિશે સમજે

૪. પોતાને સફળ વિસ્તરણ કાર્યકર બનાવવા માટે જાગૃત થાય

અભ્યાસક્રમ :

યુનિટ ૧. ૨૫%

ત્રિ-સ્તરીય પંચાયત પ્રથાના વિવિધ સ્તરના વિસ્તરણ કાર્યકરોનો પરિચય.

(જિલ્લા કક્ષા ,તાલુકા કક્ષા ,ગ્રામીણ કક્ષા).

યુનિટ ૨. ૨૫%

વિસ્તરણ કાર્યકરો ના પ્રકારો કાર્યક્ષેત્રો , ગુણો અને ફરજો. તથા સાવધાનીઓ.

યુનિટ 3. ૨૫%

વિસ્તરણ કાર્યકરોની તાલીમ નો અર્થ ,પ્રકારો ,હેતુઓ તાલીમનું મહત્વ /ફાયદાઓ.

યુનિટ ૪ . ૨૫%

વિસ્તરણ કાર્યકરોનો ગ્રામ પ્રવેશ .

૧. મુલાકાતો દ્વારા: વ્યક્તિગત મુલાકાત ,અધિકારીની મુલાકાત,શાળા, કુટુંબ, મંડળો સંસ્થાઓની મુલાકાત.

૨.ગ્રામ શિબીરો દ્વારા : **NSS** ,મહિલા શિબિર ,ખેડૂત શિબિર, યુવા શિબિર ,પશુપાલક ,ગ્રામ્ય કારીગરોની શિબિર.

પ્રેક્ટીકલ :

૧.ગ્રામ પ્રવેશ માટે ગ્રામીણ કક્ષાના અધિકારી (સરપંચ ,મંત્રી ,ગ્રામ સેવક) ની મુલાકાત દ્વારા માહિતી એકત્રિત કરવી

૨.તાલુકા કક્ષાના અધિકારીઓ (ટીડીઓ, મામલતદાર, વિસ્તરણ અધિકારી) ની મુલાકાત દ્વારા વિકાસલક્ષી યોજનાઓ તથા કામગીરી જાણવી

૩. જિલ્લા કક્ષાના અધિકારીઓ (કલેક્ટરશ્રી, ડીડીઓ ,જિલ્લા ખેતીવાડી ,અધિકારી DRDA ના નિયામકની મુલાકાતથી કામગીરી જાણવી

સિદ્ધિઓ :

૧.સફળ વિસ્તરણ કાર્યકર બનવાનો પ્રયત્ન કરશે

૨.ગ્રામ વિકાસમાં પોતાનું યોગદાન આપવા તૈયાર થશે

૩.વિવિધ સ્તરના વિસ્તરણ અધિકારીઓના સંપર્કમાં આવી ગ્રામ વિકાસ માટે પ્રયત્નશીલ બનશે.

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. વિસ્તરણ શિક્ષણના મૂળતત્વો - ધીરજ ધકાન

૨. કૃષિ વિસ્તરણ શિક્ષણ – બાબુભાઈ અવરાણી

૩. ભારતમાં ગ્રામ વિકાસ – બાબુભાઈ અવરાણી

૪.કૃષિ વિસ્તરણ ભાગ ૧-૨ – બાબુભાઈ અવરાણી

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

Name	Sem	Course Type	Course Name	Course Title	Credits	Internal marks	Prac./Viva marks	External marks	Ext. Exam time duration
B.R.S	2	DSE- 202	AGRONOMY	Plant Protection and Pesticide Management-2	3+1	30	20	50	2 hrs

TOTAL MARKS= 100

હેતુઓ :

૧.વિદ્યાર્થીઓ વનસ્પતિ રોગ વિષે જાણે .

૨.વિદ્યાર્થીઓ વનસ્પતિમાં રોગ નો આવે તે અંગે જાણે .

૩.વિદ્યાર્થીઓ રોગ અટકાવવા અંગે જાણે .

ક્ષમતાઓ: સિદ્ધિઓ /

૧.વનસ્પતિ રોગો વિશેનો સાચો ખ્યાલ કેળવી શકે .

૨ રસાયણ મુક્ત .રીતે રોગ અટકાવી શકે.

૩.પ્રકૃતિ ને માણી શકશે .

અભ્યાસક્રમ :

એકમ – ૧ :વનસ્પતિ રોગ ની વ્યાખ્યા અને સમજ, ક્ષેત્રપાકો માં આવતા રોગો નો પરિચય ૨૫%

- રોગના કારણો – સજીવ અને નિર્જીવ
- બેક્ટેરિયા ફૂગ અને વાયરસનો પ્રાથમિક પરિચય

એકમ – ૨ : વનસ્પતિ રોગનું સંક્રમણ ૨૫%

- વનસ્પતિ રોગનો ફેલાવો કરનાર પરિબળો

એકમ – ૩ :વનસ્પતિ રોગના લક્ષણો ૨૫%

એકમ – ૪ :

વનસ્પતિ રોગ અટકાવવા સિદ્ધાંતો , ગૌમુત્ર અને વનસ્પતિ માંથી બનતી દવાઓ ૨૫%

પ્રેક્ટીકલ :

૧. ફૂગજીવાણું અને વાયરસ ની શરીર રચના જણાવી ,

૨બીજા મૃત બનાવવાની રીત .

૩બીજ માવજત ની રીતો .

૪ .વનસ્પતિ અને ગૌ મુત્ર માંથી દવાઓ બનાવવાની રીતો

૫ રોગ ની ઓળખ માટે ક્ષેત્રની મુલાકાત .

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. સંપૂર્ણ પાક સંરક્ષણ ભાગ – ૨ બાબુભાઈ અવરાણી -

૨– દેશી ગૌ એક કલ્પવૃક્ષ કૃષિ સંસ્કૃતિ . શ્રી સુભાષ પાલેકર

૩શ્રી સુભાષ પાલેકર - આધ્યાત્મિક કૃષિમે સહજીવન કૈસે હો .

૪– ખર્ચ વગરની ખેતી લાવશે હરિયાળી ક્રાંતિ . સંપાદક ગોવિંદભાઈ ટીંબડીયા :

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

Name	Sem	Course Type	Course Name	Course Title	Credits	Internal marks	Prac./Viva marks	External marks	Ext. Exam time duration
B.R.S	2	DSE- 202	Animal Husbandairy	Animal Management	3+1	30	20	50	2 hrs

TOTAL MARKS= 100

Objective & Outcomes:

1. To know about skill of Manager of Animal Farms.
2. To understand regarding Animal Economics & Milk Production Cost.
3. To understand and know about different types of register in cattle farm.
4. To know about various methods of Animal Farm like dehorning, castration and judging the age of animal.
5. To understand and know about different types of identification marks in animal.

THEORY:

Unit – 1: 25%

What is Management? Detail Study of Animal Farms & Animal Management.

Function of manager and his characteristic of a manager.

Unit – 2: 25%

Economics of Animal Husbandry business.

Judging the age of Animals: Importance and methods

Unit – 3: 25%

Record keeping: Its importance and detail study of different type of registers.

Unit – 4: 25%

Dehorning and Castration: It’s importance and methods.

Identification marks: It’s importance and methods.

Practical:

To study about different type of Animal farm and Function of Farm manager

To study different types of Dairy farm register.

To study methods of castration in farm Animal.

To study methods of Dehorning in a Calf.

To study modern technology of identification of animal.

Reference:

(1) PashuVyavastha by A.D. Dave
(2) Vyavaharu Gopalan by K.C. Shukla
(3) A Text book of Animal Husbandry by G.C. Banerjee
(4) A Text book of Animal Husbandry by I.C.A.R. New Delhi

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

Name	Sem	Course Type	Course Name	Course Title	Credits	Internal marks	Prac./Viva marks	External marks	Ext. Exam time duration
B.R.S	2	DSE- 202	HORTICULTURE & FORESTRY	Plant Protection and Pesticide Management-2	3+1	30	20	50	2 hrs

TOTAL MARKS= 100

હેતુઓ :

૧.વિદ્યાર્થીઓ વનસ્પતિ રોગ વિષે જાણે .

૨.વિદ્યાર્થીઓ વનસ્પતિમાં રોગ નો આવે તે અંગે જાણે .

૩.વિદ્યાર્થીઓ રોગ અટકાવવા અંગે જાણે .

ક્ષમતાઓ: સિદ્ધિઓ /

૧.વનસ્પતિ રોગો વિશેનો સાચો ખ્યાલ કેળવી શકે .

૨ રસાયણ મુક્ત .રીતે રોગ અટકાવી શકે.

૩.પ્રકૃતિ ને માણી શકશે .

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

અભ્યાસક્રમ :

એકમ – ૧ :વનસ્પતિ રોગ ની વ્યાખ્યા અને સમજ , બાગાયતી પાકો આવતા રોગો નો પરિચય ૨૫%

- રોગના કારણો – સજીવ અને નિર્જીવ
- બેક્ટેરિયા ફૂગ અને વાયરસનો પ્રાથમિક પરિચય

એકમ – ૨ : વનસ્પતિ રોગનું સંક્રમણ ૨૫%

- વનસ્પતિ રોગનો ફેલાવો કરનાર પરિબળો

એકમ – 3 :વનસ્પતિ રોગના લક્ષણો ૨૫%

એકમ – ૪ :

વનસ્પતિ રોગ અટકાવવા સિદ્ધાંતો , ગૌમુત્ર અને વનસ્પતિ માંથી બનતી દવાઓ ૨૫%

પ્રેક્ટીકલ :

૧. ફૂગજીવાણું અને વાયરસ ની શરીર રચના જણાવી ,

૨બીજા મૃત બનાવવાની રીત .

3બીજ માવજત ની રીતો .

૪ .વનસ્પતિ અને ગૌ મુત્ર માંથી દવાઓ બનાવવાની રીતો

૫ રોગ ની ઓળખ માટે ક્ષેત્રની મુલાકાત .

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. સંપૂર્ણ પાક સંરક્ષણ ભાગ – ૨ બાબુભાઈ અવરાણી -

૨– દેશી ગૌ એક કલ્પવૃક્ષ કૃષિ સંસ્કૃતિ . શ્રી સુભાષ પાલેકર

૩ શ્રી સુભાષ પાલેકર - આધ્યાત્મિક કૃષિમે સહજીવન કૈસે હો .

૪– ખર્ચ વગરની ખેતી લાવશે હરિયાળી ક્રાંતિ . સંપાદક ગોવિંદભાઈ ટીંબડીયા :

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

Name	Sem	Course Type	Course Name	Course Title	Credits	Internal marks	Prac./Viva marks	External marks	Ext. Exam time duration
B.R.S	2	DSE- 202	RURAL EXTENSION	RURAL EXTENSION-3	3+1	30	20	50	2 hrs

TOTAL MARKS= 100

હેતુઓ :

૧. વિદ્યાર્થીઓ વિસ્તરણ શિક્ષણનો પરિચય મેળવશે.

૨. ગ્રામ વિકાસમાં વિસ્તરણ શિક્ષણ નું મહત્વ સમજાશે.

૩. વૈધિક–અવૈધિક–બિનવૈધિક શિક્ષણ પદ્ધતિઓનો પરિચય કેળવશે.

અભ્યાસક્રમ :

૧. વિસ્તરણ શિક્ષણ નો અર્થ અને વ્યાખ્યાઓ અને પ્રકારો, હેતુઓ, ફિલસુફી અને સિદ્ધાંતો

૨. વિસ્તરણ શિક્ષણનું મહત્વ, વિશેષતાઓ અને વિસ્તરણ શિક્ષણની કાર્યક્ષેત્રો.

૩. વિસ્તરણ શિક્ષણનાઅભિગમો, વિસ્તરણ શિક્ષણની સમસ્યાઓ અને ગ્રામ વિકાસમાં વિસ્તરણ શિક્ષણ ની ભૂમિકા

૪. વૈધિક શિક્ષણ અને વિસ્તરણ શિક્ષણ પદ્ધતિનો તુલનાત્મક અભ્યાસ

સિદ્ધિઓ :

૧. વિદ્યાર્થીઓ ગ્રામ વિકાસમાં સહભાગી બને છે.

૨. વિસ્તરણ કાર્યકર્તાઓની કામગીરી ગ્રામ વિકાસમાં ઉપયોગી બને છે.

૩. વૈધિક શિક્ષણ અને વિસ્તરણ શિક્ષણ પદ્ધતિઓની જાણકારી ગ્રામ ચિકાસ સિદ્ધ થાય છે.

પ્રેક્ટીકલ :

૧. વિસ્તરણ શિક્ષણ ની પ્રક્રિયાની ગ્રામ સમાજ ઉપર થતી અસર તપાસવી.

૨. વૈધિક શિક્ષણ પદ્ધતિનું પ્રત્યેક્ષીકરણ કરવું.

૩. બિન વૈધિક શિક્ષણ પદ્ધતિનું પ્રત્યેક્ષીકરણ કરવું.

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. ગ્રામ વિકાસ –બાબુભાઈઅવરાણી

૨. ભારતમાં ગ્રામ વિકાસ - બાબુભાઈઅવરાણી

૩. કૃષિ વિસ્તરણ શિક્ષણ - બાબુભાઈઅવરાણી

૪. વિસ્તરણ શિક્ષણ ના મૂળ તત્વો – ધીરજ ધકાન

૫. સામુદાયિક વિકાસ અને કૃષિ વિસ્તરણ – ધીરજ ધકાન

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

Name	Sem	Course Type	Course Name	Course Title	Credits	Internal marks	Prac./Viva marks	External marks	Ext. Exam time duration
B.R.S	2	MDC - 202	AGRI ENGINEERING MDC - 202	AGRI ENGINEERING - 2	3+1	30	20	50	2 hrs

TOTAL MARKS= 100

હેતુઓ:

૧ .સર્વેક્ષણની જુદી જુદી પદ્ધાતિઓથી ઊંડાણપૂર્વક માહિતગાર બને.

૨.અંતર માપવાની સાંકળો અને માપપટ્ટીઓથી માહિતગાર બને .

૩ .સર્વેક્ષણના જુદા જુદા સાધનોનો પરિચય કેળવે .

૪.તલેક્ષણ ની જુદી જુદી પદ્ધાતિઓથી માહિતગાર બને .

૫ .વિદ્યાર્થીઓ સમપાટ વિશે શીખે.

ક્ષમતાઓ :

૧ વિદ્યાર્થીઓ .સર્વેક્ષણના મૂળભૂત સિદ્ધાંતોથી સુપરિચિત છે.

૨ .વિદ્યાર્થીઓ બે સ્થળ વચ્ચેનું અંતર માપી શકે છે.

૩ .વિદ્યાર્થીઓ અંતર માપવાના જુદા જુદા સાધનો થી પરિચિત છે.

૪ .વિદ્યાર્થીઓ અંતર માપવાની જુદી જુદી સાંકળો થી પરિચિત છે.

૫ .વિદ્યાર્થીઓ સંકળ થી સર્વેક્ષણ કરી શકે છે .

૬ .વિદ્યાર્થીઓ પ્લેનટેબલ થી સર્વેક્ષણ કરી શકે છે .

૭ .વિદ્યાર્થીઓ સાપેક્ષ ઉંચાઈ શોધી શકે છે.

૮ .વિદ્યાર્થીઓ ક્ષેત્રનોધ્પોથી ના દાખલા તથા ઘનફળના દાખલા .ક્ષેત્રફળના દાખલા ગણી શકે છે ,

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

<u>અભ્યાસક્રમ</u>

- એકમ-૧ : સર્વેક્ષણ ---- 25%
  - સર્વેક્ષણ ની વ્યાખ્યા અને સર્વેક્ષણનું વર્ગીકરણ
  - સર્વેક્ષણના મૂળભૂત સિદ્ધાંતો
  - અંતર માપવાનીરીતો
  - આરેખન નો અર્થ અને આરેખન કરવાની રીતો

- એકમ-૨ :સાકળ સર્વેક્ષણ ---- 25%
  - સાંકળના પ્રકારો દરેકના માપ , લંબાઈ
  - ક્ષેત્ર નોંધપોથી
  - ક્ષેત્ર નોંધપોથી લખવાની રીત

- એકમ-3 :(પ્લેન ટેબલ) સમપાટ સર્વેક્ષણ ---- 25%
  - વ્યાખ્યા અને સાધનો
  - સમપાટ સર્વેક્ષણના લાભાલાભ
  - સમપાટ સર્વેક્ષણ કરવાની રીતો
  - સમપાટ સર્વેક્ષણમાં થતી સામાન્ય ત્રુટીઓ

- એકમ-4 : તલેક્ષણ ---- 25%
  - તલેક્ષણ ની વ્યાખ્યા
  - લેવલ અને તેના પ્રકાર
  - તલેક્ષણ નું વર્ગીકરણ
  - ડમ્પી લેવલ ગોઠવવાની રીત

- પ્રાયોગિક કાર્ય :-
  - સાંકળથી જમીનની માપણી
  - પ્લેન ટેબલ સાધનોની ઓળખ કરવી
  - જુદી જુદી સાંકળનો અભ્યાસ કરવો
  - જમીનના જુદા જુદા બિંદુઓની સાપેક્ષ ઊંચાઈ શોધવી

- સંદર્ભ ગ્રંથો :-

૧પટેલ .અંબાલાલ ઈ – ૧ અને ૨-કૃષિ ઈજનેરી ભાગ.

૨ ચંદુભાઈ પટેલ , મણિલાલ પટેલ , જયંતીલાલ ખખ્ખર – પ્રાથમિક સર્વેક્ષણ.

૩ બાબુભાઈ અવરણી – ખેતી ઈજનેરી.

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

Name	Sem	Course Type	Course Name	Course Title	Credits	Internal marks	Prac./Viva marks	External marks	Ext. Exam time duration
B.R.S	2	MDC - 202	INDIAN CULTUREMDC - 202	HISTORY OF INDIAN CULTURE -2	4	50	0	50	2 hrs

TOTAL MARKS : 100

હેતુઓ:

૧. વિદ્યાર્થીઓ મૌર્ય શાશન, દસ્તાવેજ ને સમજે.

૨. સમ્રાટ અશોક ની મહતા જાણે.

૩. પ્રાચીન વારસાને જાણી અર્વાચીન સમયે તેની ઉક્તતા સમજે.

અભ્યાસક્રમ :

એકમ – ૧ : મૌર્યકાલઈ.પૂર્વે ૩ ૨ ૨ થી ઈ.પૂર્વે ૯૮૫. ૨૫ %

ચંદ્રગુપ્તમૌર્યએ કરેલ દસ્તાવેજી સામ્રાજ્ય ની સ્થાપના ગુરુ ચાણક્ય નું વૃદાન–અર્થશાસ્ત્ર.

ચંદ્રગુપ્તની રાજકીય સિદ્ધિઓ –શાશનતંત્ર

એકમ – ૨ : સમ્રાટ અશોકનીસંકૃતિક સિદ્ધિઓ, ધર્મપર્વેનન, ધર્મસ્થાપન, શાસ્ત્ર સ્થાપન.

મૌર્યકાલીનભરની સામાજિક, સંસ્કૃતિક પરિસ્થિતિ.

અનુમૌર્યકાલીન ભારતને જાણવાની સાધન સામગ્રી ઈ. પૂર્વે ૯૮૫ થી ૧૦૦

મીનેન્ડર ૨૫ %

ક્ષેત્રપો - રૂદ્રદામન

કૃષ્ણ સમ્રાટ –કનીપક

એકમ – ૩ : ગુપ્ત શાશનની સ્થાપના ઈ.સ. ૩૧૯ થી ૪૭૦ ૨૫ %

મગધના ગુપ્ત સમ્રાટો

ચંદ્રગુપ્ત– ૨ જો (સુવર્ણયુગ)

ગુપ્તકાલીન કલા, સમાજજીવન, સાહિત્ય

એકમ – ૪ : પ્રાચીન ભારતનો અંતિમ સમ્રાટ હર્ષવર્ધન ૨૫ %

પ્રાચીન ભારતના શિક્ષણ કેન્દ્રો

તક્ષશિલા, નાર્લેદા, વલ્લભી

ચીની મુસાફરોનું ભારત ભ્રમણ

હર્ષવર્ધન અને હયુ એન સ્વાંગ.

ક્ષમતાઓ :

૧. વિદ્યાર્થીઓ ભારતીય સંસ્કૃતિના ભવ્ય વર્ષથી પરિચિત બની પોતે તેના સંવાહક બને.

૨. પ્રેયસ માંથી શ્રયેશ તરફ લઇ જતી ભારતીય સંસ્કૃતિની વિશિષ્ટતાઓ ને અપનાવે.

૩. શા માટે ભારતીય સાસ્કૃતિ જ અગ્રેસર છે. તે તેના ધાર્મિક, આધ્યાત્મિક વિચારોનું સંકલન કરી પોતાના જીવનમાં ઉતારે.

૪. જીવન મુલ્યો સમજે.

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. પ્રાચીન ભારતનો ઈતિહાસ - આર.કે. શાસ્ત્રી

૨. પ્રાચીન ભારત ભાગ ૧,૨ - હરિપ્રસાદ શાસ્ત્રી

૩. ભારતીય ઇતિહાસની સાધન સામગ્રી સુમતા શાહ

૪. હિંદુ રાજકીય પદ્ધતિઓનોઈતિહાસ ડૉ. કે. એફ. સોમપુરા

૫. અશોક અને તેના આત્મલેખ–હરિપ્રસાદ શાસ્ત્રી

૬. સભ્યતા કા વિકાસ – જી. એલ. ફિલ્ડ

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

Name	Sem	Course Type	Course Name	Course Title	Credits	Internal marks	Prac./Viva marks	External marks	Ext. Exam time duration
B.R.S	2	MDC-202	HINDI MDC-202	Chaynitkavi: Sumtranandanpant - Tarapath	4	50	0	50	2 hrs

TOTAL MARKS= 100

चयनित कवि सुमित्रानंदन पंत तारा पाठ

पाठ्यक्रम उद्देश्य:

१.छात्रों को हिंदी कविता साहित्य से परिचित कराना

२.छात्रों को हिंदी के सिद्ध हस्त कवि सुमित्रानंदन पंत जी से परिचित कराना

३.छात्रों को सुमित्रानंदन पंत जी की कविताओं के माध्यम से परी मानवीय मूल्यों के प्रति उन्मुख करना

४.प्रकृति कवि सुमित्रानंदन पंत जी की कविताओं के द्वारा छात्रों में ग्रामीण संस्कृति के प्रति समर्पण भाव का गुण विकसित करना

इकाई -१

सुमित्रानंदन पंत जी का व्यक्तित्व कृतित्व — २५ %

आधुनिक हिंदी कविता :उद्धव एवं विकास

इकाई -२

'भारत माता' कविता का समग्रलक्षी मूल्यांकन. — २५ %

'बापू के प्रति' कविता का समग्रलक्षी मूल्यांकन.

इकाई -३

'प्रथम रश्मि' कविता का समग्रलक्षी मूल्यांकन — २५ %

'ग्राम श्री 'कविता का समग्रलक्षी मूल्यांकन.

इकाई -४

'मोहन निमंत्रण' कविता का समग्रलक्षी मूल्यांकन — २५ %

'आह ! धरती कितना देती है ' कविता का समग्रलक्षी मूल्यांकन

संदर्भ ग्रंथ :

१.आधुनिक हिंदी कविता में पौराणिक संदर्भों की पूर्ण पुनर रचना भारतीय ज्ञानपीठ नई दिल्ली

२.कविता की जमीन और जमीन की कविता डॉक्टर नामवर सिंह राजकमल प्रकाशन नई दिल्ली

३.हिंदी साहित्य का इतिहास डॉ नागेंद्र नेशनल पब्लिक हाउस नई

४.हिंदी और गुजराती कविता में राष्ट्रीय अस्मिता एक तुलनात्मक अध्ययन डॉक्टर एसपी शर्मा शांति प्रकाशन

५.हिंदी साहित्य का इतिहास आधुनिक काल अब तक डॉक्टर स्मिता सिंह पटेल शांति प्रकाशन

६.आधुनिक हिंदी काव्य डॉक्टर भागीरथ मिश्रा डॉक्टर बलभद्र तिवारी मध्य प्रदेश हिंदी ग्रंथ अकादमी भोपाल

७.हिंदी के आधुनिक प्रतिनिधि कवि डॉक्टर द्वारिका प्रसाद सक्सेना विनोद पुस्तक मंदिर आगराहिंदी के आधुनिक प्रतिनिधि कवि डॉक्टर द्वारिका प्रसाद सक्सेना विनोद पुस्तक मंदिर आगरा

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

Name	Sem	Course Type	Course Name	Course Title	Credits	Internal marks	Prac./Viva marks	External marks	Ext. Exam time duration
B.R.S	2	AEC - 202	Hindi English Gujarati		2	25	0	25	1 Hrs

TOTAL MARKS = 50

નોંધ : Ability Enhancment- AEC 202 હિન્દી , ઈંગ્લીશ , ગુજરાતી વિષય નો કોર્સ આર્ટસ ફેકલ્ટી B.A. Sem -2 (NEP) મુજબ નો છે .

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

Name	Sem	Course Type	Course Name	Course Title	Credits	Internal marks	Prac./Viva marks	External marks	Ext. Exam time duration
B.R.S	2	SEC - 202	Agri Engineering	Computer Education -2	2	25	0	25	1 hrs

TOTAL MARKS = 50

હેતુઓ:

૧ .વિદ્યાર્થીઓ MS-OFFICE વિષે જાણકારી મેળવે.

૨. વિદ્યાર્થીઓ DOCUMENT બનાવતા શીખે.

૩. વિદ્યાર્થીઓ WORK SHEET બનાવતા શીખે.

ક્ષમતાઓ :

૧ .વિદ્યાર્થીઓ MS-OFFICE વિષે જાણકારી મેળવી શકે.

૨. વિદ્યાર્થીઓ DOCUMENT બનાવતા શીખશે.

૩. વિદ્યાર્થીઓ WORK SHEET બનાવતા શીખશે.

<u>અભ્યાસક્રમ</u>

- એકમ-૧ : MICROSOFT WORD ---- 50%
  - MS-WORD નો SCREEN
  - MS-WORD ની સુવિધાઓ .
  - MS-WORD ના ઉપયોગો .
  - MS-WORD નું FILE મેનુ EDIT મેનુ
  - SHORTCUT KEYS
- એકમ-૨ :MICROSOFT EXCEL ---- 50%
  - MS-EXCEL નો SCREEN
  - MS-EXCEL ની સુવિધાઓ

- MS-EXCEL ના ઉપયોગો
- MS-EXCEL ચાલુ-બંધ કરવાની રીતો
- WORK SHEET
- SHORTCUT KEYS

➢ સંદર્ભ ગ્રંથો :-

૧. બનો કોમ્પ્યુટર એક્સપર્ટ – COMPUTER WORLD

૨ .MS-OFFICE 2007 – COMPUTER WORLD

૩ – સ્માર્ટ પ્રો . કલ્પેશ પટેલ

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

Name	Sem	Course Type	Course Name	Course Title	Credits	Internal marks	Prac./Viva marks	External marks	Ext. Exam time duration
B.R.S	2	SEC - 202	ShramSikshan	Shram Sikshan-2	2	15	10	25	1 hrs

TOTAL MARKS: 50

હેતુઓ:

૧. વિદ્યાર્થીઓ શરીર શ્રમનુ મહત્વ સમજી શકશે.

૨. વિદ્યાર્થીઓ શરીર શ્રમ વિશેના મહાત્મા ગાંધીના વિચારો જાણી શકશે.

૩. વિદ્યાર્થીઓમાં સુખવાદી જીવનશૈલીમા શરીર શ્રમ વિષયક જાગ્રુતિ કેળવાશે.

૪. વિદ્યાર્થીઓ ભગવદ ગીતા ના વિચારોથી જ્ઞાત થશે.

૫. વિદ્યાર્થી જીવનમાં કર્મનુ મહત્વ સમજી શક્શે.

ક્ષમતાઓ :

૧. શરીર શ્રમને વિદ્યાર્થીપોતાની દિનચર્યામા સ્થાન આપશે.

૨. વિદ્યાર્થીઓ મહાત્મા ગાંધીના શરીર શ્રમ વિશેના વિચારોની વિસ્રુત જાણકારી મેળવી શકશે.

૩. વિદ્યાર્થીભગવદગીતા ના વિચારોને પોતાનો જીવનમંત્ર બનાવશે.

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

અભ્યાસક્રમ :

એકમ – ૧ : શરીર શ્રમ 50%

ભિક્ષાવૃતિ, જાત મહેનતના ફાયદા, ખેતી ની અવેજી મા શરીર શ્રમ, કર્તવ્યપાલન દ્વારા અધિકાર પ્રાપ્તિ, રોટી માટે શરીર શ્રમ, ડોકટર,વકિલો ની સેવા, રોટી મજુરી ની કાયદાનુ પાલન, સદાવ્ર્તો દ્વારા પ્રજાની અધોગતી. .

એકમ – 2 : ભગવદગીતા 50%

ગીતા વિશે દાર્શનીકોના મંતવ્યો, કર્મ, જ્ઞાન અને ભક્તિયોગ, ભગવતગીતાની કેળવણી ની વિભાવનાઓ અને ઉદેશ્યો,

પ્રેકટીકલ :

(1) વિદ્યાર્થીઓએ કૃષિ ગોપાલન અંતર્ગત શ્રમકાર્ય કરવા.

(2) વિદ્યાર્થીઓએ કોલેજ અને સંસ્થા ના સફાઈ અંતર્ગત કાર્ય કરવા.

(3) વિદ્યાર્થીઓએ પર્યાવરણ અંતર્ગત અને સામાજીક અને સ્વાસ્થ્ય સબંધિત પ્રવુતિઓ કરવી.

(4) વિદ્યાર્થીઓએ સેવાકીય પ્રવુતિઓ સાથે સલગ્ન સંસ્થાઓની મુલાકાત લેવી.

નોંધ : BRS સેમેસ્ટર 2 ના કૃષિ શ્રમ શિક્ષણ વિષય ના વિદ્યાર્થીઓએ 30 કલાકનુ શ્રમ કાર્ય ફરજીયાત કરવાનુ રહેશે.

સંદર્ભ ગ્રંથો :

(1) મારા સ્વપ્નનુ ભારત - મહાત્મા ગાંધી

(2) મહાત્મા ગાંધી ના વિચારો – આર. કે પ્રભુ અને યુ. આર. રાવ.

(3) મહાત્મા ગાંધી નુ ધર્મ દર્શન – મ. જો. પટેલ

(4) ગીતાજીનુ ચિંતન – સ્વામી સચિદાનંદ

(5) શ્રીમદ્ ભગવદગીતા – સાધક – સંજીવની – સ્વામી રામસુખદાસ

(6) જ્ઞાનેશ્વરી ભગવદગીતા રત્નશ્રી પરમાર અને ગોવર્ધનદાસ અમીન

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

Name	Sem	Course Type	Course Name	Course Title	Credits	Internal marks	Prac./Viva marks	External marks	Ext. Exam time duration
B.R.S	2	SEC - 202	HINDI	Hindi Rangmanch	2	25	0	25	1 hrs

TOTAL MARKS: 50

पाठ्य विषय : हिंदी रंगमंच

पाठ्यक्रम उद्देश्य :

१. छात्रों को रंगमंच कला से परिचित कराना
२. छात्रों को रंगमंच से जुड़े व्यावसायिक मंडलियों की जानकारी देना
३. छात्रों को भारतीय रंगमंच की विभिन्न अवधारणाओं से परिचित कराना
४. छात्रों को नाटक और रंगमंच की पारस्परिकता से परिचित कराना

इकाई १ : ५०%

- रंगमंच का अर्थ-परिभाषा-स्वरूप
- रंगमंच के प्रकार
- हिंदी रंगमंच का उद्भव- विकास

इकाई २ : ५०%

- आधुनिक हिंदी रंगमंच
- नाटक और रंगमंच के पारस्परिकता

संदर्भ ग्रंथ :

१. हिंदी रंगमंच का इतिहास डॉक्टर चंदूलाल दुबे जवाहर पुस्तकालय मथुरा
२. हिंदी नाटक और रंगमंच सॉन्ग रामकुमार वर्मा हिंदुस्तानी अकादमी दिल्ली
३. भारतीय तथा पाश्चात्य रंगमंच सीताराम चतुर्वेदी हिंदी समिति सूचना विभाग लखनऊ
४. हिंदी नाटक और रंगमंच महर्षि दयानंद सरस्वती विश्वविद्यालय रोहतक
५. हिंदी साहित्य का इतिहास महर्षि दयानंद सरस्वती विधि विश्वविद्यालय रोहतक
६. हिंदी नाटक और रंगमंच महात्मा गांधी अंतरराष्ट्रीय विश्वविद्यालय वर्धा लेख

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

Name	Sem	Course Type	Course Name	Course Title	Credits	Internal marks	Prac./Viva marks	External marks	Ext. Exam time duration
B.R.S	2	VAC - 202	GANDHIAN THOUGHT	PRINCILE OF GANDHIAN THOUGHTS-2	2	25	0	25	1 hrs

TOTAL MARKS : 50

હેતુઓ:

૧ .ગાંધીજીનું સમગ્ર જીવન સત્યના પ્રયોગો પર આધારીંત છે .તેમના જીવનની સાથે સતત તેમના વિચારો – આદર્શ ઘડાતાવિકાશતારહયા છે .ગાંધીજીએ વિશ્વને જે નવી દ્રષ્ટિ આપી છે તેને સમજી જીવનમાં અપનાવે.

અભ્યાસક્રમ :

એકમ – ૧ : માનવ જીવન માં વ્રતનું મહત્વ.

ગાંધીજીનાએકાદશવ્રતનો પરિચય અસ્પૃશ્યતા ,સર્વધર્મસમભાવ ,અહિંસા ,સત્ય ,નિવારણ , .અભય 50 %

એકમ – ૨ : ખેડા– ગોળમેજી પરિષદ ,હિન્દછોડોની લડત ,દાંડીકુચ ,બારડોલી , સવિસ્તર ઐતિહાસિક તવારીખ. 50 %

સંદર્ભગ્રંથો :

૧ .આત્મકથા –ગાંધીજી

૨ .દક્ષીણ આફ્રિકાના સત્યાગ્રહ નો ઈતિહાસ –ગાંધીજી

3 .રચનાત્મક કાર્યક્રમ -દશરથભાઈ શાહ

૪ .બહુરૂપી ગાંધી -અનુબેન ઉપાધ્યાય

૫ .ગાંધીજીનાપ્રરકો -દશરથભાઈ શાહ

૬ .બાપુને દસ અંજલી -અમૃતલાલવેગડ

૭ .મંગલપ્રભાત -ગાંધીજી

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

Name	Sem	Course Type	Course Name	Course Title	Credits	Internal marks	Prac./Viva marks	External marks	Ext. Exam time duration
B.R.S	2	VAC - 202	Agri Engineering	ENVIRONMENTAL SCIENCE	2	25	0	25	1 hrs

TOTAL MARKS: 50

Objectives:
1. Students should develop social awareness for the preservation of the environment.
2. It is known that a world driven by innumerable complex processes remains balanced.
3. Students should be aware of environmental questions.

Achievements/Capabilities:
1. Students can understand the different global questions of the environment and explain its effects.
2. Students can understand what duties to perform during natural calamities such as earthquakes, cyclone.
3. Students can understand what to do when there is an earthquake.

Syllabus

➢ **Unit-1: Global Environmental Problems** ---- 50%
  - Acid rain - Effect, equations
  - Greenhouse effects, effects, types of greenhouse gases
  - Ozone layer depletion, effects

➢ **Unit-2: Natural calamities and their types** ---- 50%

Earthquake
  - Definitions, Earthquake, Epicentre, Hypo Center, Aftershock
  - Types of earthquakes – tectonic/nontectonic
  - Seismograph
  - Rescue/relief tips during an earthquake
  - What to do and what not to do when an earthquake strikes

Reference books:

1. Environmental Science - Bipinbhai Joshi
2. Environment and Earthquake Engineering – Dr. M.B. Gohil, Anil K. Popat
3. With environment - Ramesh Savaliya
4. Environment - Dr. M. Gohil
5. Environment Education – Prof. Pankajbhai Parmar
6. Ecology and Environment – P.D. Sharma, Rastogi.

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

Name	Sem	Course Type	Course Name	Course Title	Credits	Internal marks	Prac./Viva marks	External marks	Ext. Exam time duration
B.R.S	2	VAC - 202	HEALTH AND WELLNESS	HEALTH & WELLNESS -2	2	25	0	25	1 hrs

TOTAL MARKS : 50

હેતુઓ અને ક્ષમતા:-

(૧) કુદરતી ઉપચારોનીવિશેષતાઓ જાણે અને અપનાવે.

(૨) રોગપ્રતિકારકતા વિશે જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે.

અભ્યાસક્રમ : -

એકમ – ૧. રોગોનાઘરગથ્થુંઉપચારો અને પ્રચલિત માન્યતાઓ તેમજ અંધશ્રદ્ધાઓ. 50%

એકમ - ૨. કુદરતી ઉપચાર : - 50%

(૧) કુદરતી ઉપચારની વ્યાખ્યા.

(૨) કુદરતી ઉપચારનીવિશેષતાઓ.

(૩) જુદી – જુદી પધ્ધતિઓ જેવી કે પાણી, માટી, સૂર્યસ્નાન અને ઉપવાસ દ્વારા કુદરતી ઉપચાર.

સંદર્ભ ગ્રંથો:-

(૧) સ્વસ્થવૃત વિજ્ઞાન –પ્રા. દયાલ પરમાર

(૨) કુદરતી ઉપચાર –ડો.શરણપ્રસાદજી

(3) Hand bookof Nature care – 1 , 2 –Sukhjbeer Singh

(૪) આરોગ્યની આસપાસ – ઇન્ડિયન મેડિકલ એસોસીએશનમોરબીબ્રાંચ.

(૫) વેર ઘેર ઈઝ નો ડોક્ટર –ડો.ડેવિડવર્નર (એ વિલેઝ હેલ્થ કેરહેન્ડબૂક)

(૬) બાળ આરોગ્ય શાસ્ત્ર –ડો.આઈ.કે.વિજળીવાળા

BACHELOR OF RURAL STUDIES

SEMESTER – 2

FACULTY OF RURAL STUDIES

Name	Sem	Course Type	Course Name	Course Title	Credits	Internal marks	Prac./Viva marks	External marks	Ext. Exam time duration
B.R.S	2	VAC-202	HINDI	ChitrakutKhandkavya	2	25	0	25	1 hrs

TOTAL MARKS= 50

पाठ्य विषय : चित्रकूट खंड काव्य

कवि रामेश्वर दयाल दुबे

हेतु :

१.पारिवारिक गरिमा ,गांधीवादी विचार , मूल्य और आदर्श को जाने समझे

२. बड़े बुजुर्ग और गुरुओं के प्रति मान सम्मान कर्तव्य को समझें

मूल्य :

१ श्रम स्वच्छता ,आत्मनिर्भरता-त्याग की भावनाविकसित हो

२.गांधीवादी दृष्टिकोण ,काव्य स्वरूप आस्वादन भाषाज्ञान मूल्यांकन करना सीखें

इकाई- १ : कवि साहित्यकार का जीवन कवन ५० %

कथावस्तु , लक्षण ओर ससन्दर्भ

इकाई- २ : पत्रों के चारित्र की विशेषताए ,शीर्षक , उद्देश्य ५०%

संदर्भ ग्रंथ :

१.प्रकाशक शीला देवी दुबे चित्रकूट

२. राष्ट्रीय चेतना के कवि मैथिली शरण गुप्त ,डॉ अर्जुन सतपति, परग प्रकाशन-दिल्ली

३.रामायण साहित्य संगम सूरत

४.गांधी साहित्य बापू की बातें